

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ด้วยพระบารมีอันยิ่งใหญ่ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในรัชกาลปัจจุบันที่ทรงมีแก่พสกนิกรชาวไทยพระองค์ได้มีพระราชดำริชี้แนะเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาวิกฤติทางสังคมและกอบกู้เศรษฐกิจที่สมบูรณ์แบบและสมสมัยในยุคโลกาภิวัตน์ และทุกระดับชั้นในโครงสร้างของสังคม เริ่มตั้งแต่ปัจเจกชน ผู้ครอบครัว ชุมชน สังคม และความมั่นคงของประเทศ นั่นคือแนวทาง ในการดำเนินชีวิตโดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง และหลักการพึ่งตนเอง ซึ่งเป็นทางสายกลางในการดำเนินชีวิตโดยยึดถือความพอเพียง พออยู่พอกิน หมายถึง ความพอประมาณในปีจัย 4 สามารถอุ้มชูตนเองได้ มีข้าวปลาอาหารไว้เพื่อเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ตลอดทั้งปี สามารถปลูกข้าว ปลูกผัก เลี้ยงเป็ด ไก่ ปลา ในพื้นที่ของตนเอง เพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่าย ส่วนที่ เหลือจากการบริโภคในครัวเรือนแล้วจึงนำไปขายเพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ เพียงแค่นี้ทุกคนสามารถ ที่จะพึ่งตนเองได้ เศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นการวางรากฐานและสร้างความสมดุลให้กับชีวิตสังคมได้อย่างเข้มแข็งและมั่นคง กอปรกับนโยบายของรัฐบาลและแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 8 ที่ปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติไปที่ประชาชนเป็นศูนย์กลางแห่งการพัฒนา ซึ่งเน้นการพัฒนาคน โดยรอบด้านผสมผสานกันอย่างเหมาะสม ซึ่งประกอบด้วยพัฒนาด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี การเมือง การปกครอง โดยมีเป้าหมายสูงสุด คือการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ซึ่งต้องพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรในประเทศทั้งกาย ใจ ความคิด และสติปัญญาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

โครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง โดยกรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทยเป็นนโยบายฟื้นฟูเศรษฐกิจทุกแขนงให้กลับฟื้นคืนสู่สภาวะปกติและพร้อมที่จะเป็นพลังผลักดันต่อการพัฒนาต่อไปในอนาคตอย่างเต็มศักยภาพ และเป็นนโยบายเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจตกต่ำด้าน “ปากท้อง” โดยการนำพระราชดำริขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในเรื่อง “เศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นแนวทางในการดำเนินงานเพื่อส่งเสริม และสนับสนุนให้ประชาชนสามารถพึ่งตนได้ในทางเศรษฐกิจได้ทั้งทางเชิงคุณภาพและปริมาณ ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันในท้องถิ่น พร้อมทั้งการบูรณาการทรัพยากร สิ่งแวดล้อม บุคลากร แผนงาน งบประมาณ

และการปฏิบัติงานในระดับหมู่บ้าน จนกระทั่งมีการประเมินผลโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเองที่จังหวัดได้พิจารณาคัดเลือกเป็นหมู่บ้านเป้าหมายที่ดำเนินการในปี 2553 ทั่วประเทศทุกจังหวัด ในจังหวัดกาฬสินธุ์มีหมู่บ้านที่ได้รับการคัดเลือก 3 หมู่บ้านด้วยกัน ซึ่งมีหลักการแนวทางและเกณฑ์ในการชี้วัดการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเองที่สอดคล้องกับทฤษฎีการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจของชนบท ประกอบด้วย หลักการ TERMS ซึ่งเป็นกรอบทฤษฎีที่ว่าด้วยการพึ่งตนเองด้านเทคโนโลยี (Technology : T) ด้านเศรษฐกิจ (Economic : E) ด้านทรัพยากร (Resource : R) ด้านจิตใจ (Mental : M) และด้านสังคม (Social : S) รวมทั้ง การมีส่วนร่วม และการจัดการ โดยเป็นผลงานการวิจัยของสถาบันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2538 ได้ทำการศึกษาหารูปแบบการพัฒนาที่ได้ผลซึ่งเกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ภายใต้กรอบทฤษฎีทางสังคม ได้แก่ ทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ทฤษฎีระบบ โดยการนำวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์มาบูรณาการให้เป็นสหวิทยาการที่ครอบคลุมทุกส่วนที่เกี่ยวข้องกับสังคมศาสตร์และการพัฒนาไว้ด้วยกัน (ดวงตา สราญรมย์, 2550, น. 99 – 107)

สาเหตุของการทำวิจัยครั้งนี้ สืบเนื่องจากปรากฏการณ์วิกฤติทางเศรษฐกิจ และสังคมตามแผนนโยบายการพัฒนาประเทศทางเศรษฐกิจที่ผ่านมา และกระแสพระราชดำริของพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งเป็นแนวทางแก้ไขส่งผลให้เกิดการกำหนดนโยบายของรัฐบาลนำไปสู่การกำหนดแนวทางปฏิบัติการพัฒนาชุมชนของกระทรวงมหาดไทยจนสามารถทำให้มีหมู่บ้านเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเองอำเภอละหนึ่งหมู่บ้านทั่วประเทศซึ่งได้บรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยได้เลือกขอบเขตการศึกษาในเขตเทศบาลตำบลธัญญา อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งในปี 2552 หมู่บ้านโนนมะคำ หมู่ที่ 4 ได้รับรางวัล รองชนะเลิศใน โครงการประกวดหมู่บ้านเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเองระดับอำเภอ และในปี 2553 หมู่บ้านหนองตุ หมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 14 ได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 ระดับจังหวัดในโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงด้วยสายใยรักแห่งครอบครัว เพื่อขจัดความยากจน ซึ่งเป็นโครงการบูรณาการเพื่อขับเคลื่อนปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งมีปัจจัยพื้นฐานของชุมชนเช่นเดียวกับการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง ดังนั้นจึงสมควรที่จะค้นหาตัวปัจจัยทั้ง 7 ด้านตามกรอบทฤษฎีการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจของชนบทว่ามีปัจจัยใดที่สำคัญที่สุดที่มีผลให้ 3 หมู่บ้านนั้นกลายเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจชุมชนตนเอง ในขณะที่หมู่บ้านอื่น ๆ ที่อยู่ในเขตเทศบาลตำบลธัญญา ซึ่งตั้งอยู่ในท้องถิ่นเดียวกัน มีปัจจัยสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยประโยชน์เหมือนกัน เป็นเพียงหมู่บ้านปกติธรรมดาทั่วไป และเนื่องจากผู้วิจัยทำงานที่เทศบาลตำบลธัญญา จึงควรทำการวิจัยเพื่อนำผลที่ได้มาพัฒนาท้องถิ่นของตนเองให้เจริญก้าวหน้าในลำดับต่อไป เพราะการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง คือหมู่บ้านที่แสดงให้เห็นศักยภาพของคนชุมชนที่สามารถพึ่งตนเองได้ อันนำไปสู่การพัฒนาชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม

ความสำคัญนี้จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะทำการวิจัยและมุ่งหวังที่จะนำผลการวิจัยที่ได้ขึ้นไปเป็นแนวทางและปรับประยุกต์ใช้กับหมู่บ้านอื่น ๆ ได้ประสบผลสำเร็จในการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง เช่นเดียวกัน และครอบคลุมทุกหมู่บ้านทั่วประเทศเพื่อเป็นการแก้ไขและป้องกันปัญหาสังคมที่ผ่านสังคม โดยการทำให้ประชาชนทุกคนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นมีความสุขทั่วหน้าด้วยการสร้างความแข็งแกร่งในการพึ่งตนเอง ของประชาชนในระดับรากหญ้าจากการวางรากฐานสร้างความสมดุล และความเสมอภาคทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งมีความสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลในปัจจุบันที่ระดมทุนสู่ชนบทนั้นคือกองทุนหมู่บ้าน ที่เป็นนโยบายเร่งขจัดปัญหาความยากจน โดยชุมชนเป็นผู้คิดเอง ทำเอง และแก้ปัญหาเอง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาประเทศไทยอย่างมั่นคงและเข้มแข็งตลอดไป

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเองในเขตเทศบาลตำบลรัษฎา อำเภออมลาลัย จังหวัดกาฬสินธุ์

1.2.2 เพื่อศึกษาระดับการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเองในเขตเทศบาลตำบลรัษฎา อำเภออมลาลัย จังหวัดกาฬสินธุ์

1.2.3 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเองในเขตเทศบาลตำบลรัษฎา อำเภออมลาลัย จังหวัดกาฬสินธุ์

1.2.4 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะ ในการเสริมสร้างการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเองในเขตเทศบาลตำบลรัษฎา อำเภออมลาลัย จังหวัดกาฬสินธุ์

1.3 สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยที่มีผลต่อหมู่บ้านเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง ได้แก่ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมืองการปกครอง ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านอื่น ๆ (ความปลอดภัยและยาเสพติด ด้านการรายงาน ติดตามประเมินผล ด้านการจัดการ และด้านเทคโนโลยีและภูมิปัญญาท้องถิ่น

1.4 ขอบเขตการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตด้านพื้นที่

หมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลธัญญา อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นหมู่บ้านโครงการบูรณาการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้วยสายใยรักแห่งครอบครัวในระดับอำเภอและระดับจังหวัด 3 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านโนนมะค้ำ หมู่ 4 บ้านหนองคู หมู่ 3 และหมู่ 14

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนที่พึ่งตนเอง กรณีศึกษาหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลธัญญา อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยผู้วิจัยศึกษาและสรุปจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านครอบครัวมีความอบอุ่น 2) ด้านเศรษฐกิจมีความสมดุล 3) ด้านองค์กรชุมชนเข้มแข็ง และ 4) ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

1.4.3 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ หัวหน้าครอบครัว จำนวน 314 คน จาก 3 หมู่บ้าน

1.4.4 ขอบเขตด้านตัวแปรการวิจัย

1.4.4.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นหมู่บ้าน ได้แก่

- 1) มิติทางด้านสังคม
- 2) มิติด้านเศรษฐกิจ
- 3) มิติทางด้านการเมืองการปกครอง
- 4) มิติทางด้านสิ่งแวดล้อม
- 5) มิติด้านอื่น ๆ (ความปลอดภัยและยาเสพติด)
- 6) การรายงาน ติดตามประเมินผล
- 7) การจัดการ
- 8) เทคโนโลยีและภูมิปัญญาท้องถิ่น

1.4.4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง ได้แก่

- 1) ครอบครัวมีความอบอุ่น
- 2) เศรษฐกิจมีความสมดุล
- 3) องค์กรชุมชนเข้มแข็ง
- 4) การจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

1.4.5 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาตั้งแต่เดือน มกราคม 2556 – พฤษภาคม 2560

1.5 นิยามคำศัพท์เฉพาะ

ปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นหมู่บ้าน หมายถึง สถานที่ที่มีประชาชนอยู่รวมตัวกันมากกว่า 1 คน และมีที่พัก ที่อยู่อาศัยที่ชัดเจน โดยมีเอกสารที่ควบคุมรองถูกต้องตามกฎหมาย

1. มิติทางด้านสังคม (ชุมชนเข้มแข็ง) หมายถึง การที่ชุมชนมีการจัดประชุมเวทีชาวบ้าน อย่างสม่ำเสมอ มีการพูดคุยกันในประเด็นที่เกี่ยวกับการพัฒนาหมู่บ้าน การแบ่งหน้าที่กันทำงาน ตามที่ได้ตกลงในเวทีชาวบ้าน มีกิจกรรมร่วมกันสม่ำเสมอ สมาชิกในครอบครัวทำงานอยู่ในพื้นที่ เดียวกันและมีอาหารบริโภคเพียงพอในครัวเรือนตลอดทั้งปี

2. มิติด้านเศรษฐกิจ หมายถึง การที่เป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ มีเงินฝากสะสมและลด การใช้จ่ายในสิ่งที่ไม่จำเป็น มีงานทำประจำและมีรายได้ตลอดทั้งปีหมู่บ้านมีเครือข่ายร้านค้าชุมชน ที่ใช้ค้าขายกับชุมชนอื่น หมู่บ้านเป็นหมู่บ้านแก้ไขปัญหาความยากจน ปลูกผักสวนครัว เพื่ออุปโภค และค้าขาย

3. มิติทางการเมืองการปกครอง หมายถึง มีส่วนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในเวที ชาวบ้านในหมู่บ้าน มีส่วนร่วมในเวทีชาวบ้านสม่ำเสมอ ผู้นำทางเวทีชาวบ้านของท่านไม่ใช่ผู้นำที่ ทางราชการแต่งตั้งให้สภา อบต. ในหมู่บ้านเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกมารับทราบข้อมูล มีส่วน ร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านของท่านเสมอครัวเรือนในหมู่บ้านของท่านได้รับข่าวสารทั่วไป และ ข่าวสารการประกอบอาชีพอย่างสม่ำเสมอ

4. มิติทางด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง สมาชิกในครอบครัวมีการอนุรักษ์ป่า และใช้ ทรัพยากรจากป่าอย่างมีประสิทธิภาพครอบครัวทำการเกษตรโดยใช้ปุ๋ยคอก และปุ๋ยหมักแทนการ ใช้สารเคมีในการปราบศัตรูพืช หมู่บ้านมีการจัดระเบียบชุมชนอย่างสม่ำเสมอท่านและครอบครัว ปลูกไม้ยืนต้น และไม้ผลหลากหลายชนิดมีการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

5. มิติด้านอื่น ๆ (ความปลอดภัยและยาเสพติด) หมายถึง ครัวเรือนมีความปลอดภัยใน ชีวิตและทรัพย์สิน หมู่บ้านปลอดภัยยาเสพติดให้โทษทุกชนิดหมู่บ้านของท่านมีการจัดการกับปัญหา โรคเอดส์ได้

6. การรายงาน ติดตามประเมินผล หมายถึง หมู่บ้านได้มีการรายงานและติดตามจาก อำเภอด้านชุมชนเข้มแข็ง ตลอดอย่างสม่ำเสมอ หมู่บ้านได้มีการติดตาม ประเมินผลทางด้าน

เศรษฐกิจจากระดับจังหวัด อย่างสม่ำเสมอ หมู่บ้านได้มีการติดตาม ประเมินผล ด้านสิ่งแวดล้อม ยาเสพติดและความปลอดภัยจากทางส่วนราชการต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ

7. การมีส่วนร่วม หมายถึง ครอบครัวได้รับประโยชน์จากการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน การให้ความสำคัญในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมมากกว่าประโยชน์สุขของตนเอง ช่วยสอดส่องดูแลความผิดปกติในหมู่บ้าน เข้าประชุม และมีส่วนร่วมสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมหมู่บ้านให้ปลอดยาเสพติด ร่วมสนับสนุนแสดงความคิดเห็นเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาและพัฒนาหมู่บ้าน

8. การจัดการ หมายถึง การเข้ารับการอบรมหรือไปศึกษาดูงานทันทีที่มีหน่วยงานต่าง ๆ ได้จัดขึ้นการวางแผนและทำงานในโครงการหมู่บ้านปลอดยาเสพติด

การติดตามประเมินผลงานในโครงการหมู่บ้านปลอดยาเสพติด เมื่อเกิดปัญหาต่างๆ ในชีวิต จะแก้ไขที่ต้นเหตุของปัญหาที่หาทางป้องกัน และมีแนวทางแก้ปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับสิ่งต่าง ๆ ที่ต้องทำความสำเร็จที่เกิดขึ้นเพราะท่านและเพื่อนบ้านประชุมปรึกษาหารือ วางแผน กำหนดกิจกรรมและผู้ร่วมงานทุกคนมีความรับผิดชอบในงานที่ทำ

การเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง หมายถึง การเป็นหมู่บ้านนำอยู่ ซึ่งประกอบไปด้วย ครอบครัวมีความอบอุ่น เศรษฐกิจมีความสมดุล องค์กรชุมชนเข้มแข็ง มีการจัดการทรัพยากรสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

1. ครอบครัวมีความอบอุ่น หมายถึง ครอบครัวมีความคิดเห็นที่สามารถประสานความเข้าใจกันได้ ในครอบครัวมีความสุขสบายปลอดภัย โปร่งโล่งใจ ทุกคนในครอบครัวรับฟังความคิดเห็นและยอมรับเหตุผลซึ่งกันและกัน ทุกคนในครอบครัวรักและเคารพเชื่อฟังท่านเป็นอย่างดี ทุกคนในครอบครัวคอยดูแลเอาใจใส่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความผูกพันและเอื้ออาทรต่อกันทุกคนในครอบครัวมีการปรึกษาหารือเพื่อแก้ไขปัญหาในครอบครัวทุกคนในครอบครัวมีโอกาสอยู่พร้อมหน้ากัน ได้ทำกิจกรรมต่างๆร่วมกัน หรือในกรณีที่อยู่คนเดียวไม่สามารถอยู่พร้อมหน้ากัน แต่มีการติดต่อสื่อสารกัน เช่น โทรศัพท์ จดหมาย อีเมลหรือการส่งข้อความต่าง ๆ เมื่อเกิดปัญหาในครอบครัวคนในครอบครัวของท่านไม่หนีออกจากบ้าน

2. เศรษฐกิจสมดุล หมายถึง การที่ตัวเราและสมาชิกในครอบครัวช่วยเหลือตนเองได้ และรู้สึกพึงพอใจกับสภาพที่ตนเองเป็นอยู่ ครอบครัวมีการปลูกพืชผักสวนครัวไว้กินได้ไว้รับประทานในครอบครัวครอบครัวของท่านมีรายได้จากอาชีพเสริม เช่นการปลูกผัก เลี้ยงกบ เลี้ยงปลา ฯลฯ ในครอบครัวมีการเก็บออมเงินจากรายได้ ในครอบครัวมีการทำบัญชีรายรับรายจ่ายครัวเรือนครอบครัวมีการคำนึงถึงการประหยัดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น เช่น สิ่งอำนวยความสะดวก

ที่ไม่จำเป็น การประหยัดพลังงานไฟฟ้า น้ำประปา มีการนำของเก่าหรือชำรุด มาซ่อมแซมเพื่อนำกลับมาใช้เพื่อแทนการซื้อใหม่

3. องค์กรชุมชนเข้มแข็ง หมายถึง การที่ตัวเราและครอบครัวไม่ได้รับผลกระทบจากภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจทั้งทางตรงและทางอ้อม การรวมกลุ่มเพื่อช่วยกันแก้ปัญหาจะทำให้ตนเองและชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้และนำความสุขมาสู่ทุกคน การทำตามคำแนะนำจากราชการหรือเอกชนในการช่วยแก้ปัญหาและพัฒนาหมู่บ้าน การให้ความร่วมมือและสนับสนุนส่งเสริมกลุ่มที่ทำประโยชน์แก่ชาวบ้านและส่วนรวมภายในกลุ่มต่าง ๆ สมาชิกควรมีส่วนร่วมคิดและแก้ไขปัญหาเอง ด้วยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันและกัน ชุมชนควรมีการจัดบทบาทการทำงาน การแบ่งกลุ่มย่อยเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายอย่างมีส่วนร่วมในกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนควรมีการตั้งคณะทำงานชุมชนร่วมกับหน่วยงานในท้องถิ่น

4. การจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน หมายถึง การที่ทุกคนควรช่วยกันใช้วัสดุที่ทำมาจากธรรมชาติแทนการใช้ถุงพลาสติกและโฟม การแยกขยะและนำไปกำจัดอย่างถูกวิธี การว่ากล่าวตักเตือนผู้ที่ทิ้งขยะ สิ่งปฏิกูลลงบนถนน แม่น้ำ ถ้าคลองท่านและสมาชิกในครอบครัวช่วยลดปริมาณการใช้ขยะ เช่น การนำกลับมาซ่อมแซม การนำกลับมาใช้ใหม่ ใช้ประโยชน์จากสิ่งของที่ใช้แล้วท่านและสมาชิกในครอบครัวไม่เผาขยะหรือสิ่งปฏิกูลให้เกิดควันก่อความรำคาญต่อคนในชุมชน ท่านและสมาชิกในครอบครัวใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัด เช่น ประหยัดไฟฟ้าและน้ำประปา ไม่เปิดทิ้งไว้โดยไม่จำเป็นท่านสนับสนุนช่วยขุดลอกคูคลอง กำจัด วัชพืช ปลูกดอกไม้ ต้นไม้ใหญ่เพื่อความสวยงามให้ร่มเงาบริเวณหน้าบ้านและตามถนนหนทางท่านและสมาชิกในครอบครัวช่วยกันจัดบ้านเรือนให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยถูกสุขลักษณะ

1.6 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1.6.1 สามารถนำปัจจัยที่ศึกษามาเป็นแนวทางการพัฒนาการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเองของชุมชนในเขตเทศบาล ตำบลธัญญา อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ได้

1.6.2 สามารถนำปัจจัยที่ศึกษานำไปพัฒนาเพื่อเป็นตัวชี้วัดระดับการพัฒนาของหมู่บ้านอื่น ๆ ต่อไปได้ และการนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน